

Medens man for Danmarks Vedkommende i S. V. Wibergs og hans Efterfølgeres Præstehistorier allerede længe har haft bekvem Adgang til fyldige Oplysninger om Præstestandens specielle Historie, har Forholdene stillet sig ulige vanskeligere med Hensyn til den slesvigske og holstenske Gejstlighed. Der har ikke foreligget noget større samlet Værk herom, og næsten altid har man været henvist til at maatte søge det Stof, man havde Brug for, frem af specielle, ofte vanskeligt tilgængelige Skrifter og talrige Tidsskriftsbind. Man maa derfor hilse det som et meget betydeligt Fremskridt, at Kommunalæge Otto Fr. Arends har taget sig for at samle og registrere alle de Efterretninger, der af denne Art forekommer i en vid Kreds af trykte Kilder, og i nogen Grad at supplere dem med Oplysninger fra Sognekaldsarkiver o. l. Hele Materialet har han derpaa med Carlsbergfondets rundelige Understøttelse offentliggjort i et Værk i tre statelige Bind med Titlen *Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen indtil 1864*. De to første Bind er indrettede som en Art personalhistorisk Leksikon, hvor de enkelte Personer findes opført i alfabetisk Orden, tredje Bind indeholder »Series pastorum«, Lister over, hvilke Superintendenter, Provster og Præster der har virket i de forskellige Embeder.

Et Arbejde af denne Karakter vil i Følge Sagens Natur i sin første Udgave ikke kunne være fuldkomment, og der vil sikkert med god Grund kunne ankes saa vel over Fejl og Mangler som over Svagheder i Opstillingsmaaden. Mange vilde saaledes uden Tvivl have fundet, at det haade i historisk og topografisk Henseende havde været nok saa heldigt, om Forf. havde lagt Sognekaldene til Grund for sin Opstilling og derpaa til Slut samlet Personnavnene i et Register i Stedet for — som nu — at gaa den modsatte Vej. En meget væsentlig Vinding havde det ogsaa været, om han i langt videre Udstrækning, end sket er, havde set sig i Stand til at benytte arkivalske og andre haandskrevne Kilder. Ved overvejende at bygge paa den trykte Litteratur har han i mangfoldige Tilfælde afskaaret sig fra at kunne korrigere og supplere de ofte mangelfulde Oplysninger, der findes i denne. De genealogiske og biografiske Data om de enkelte Personer giver Forf. — som rimeligt er — i stærkt sammentrængt, skematisk Form. Undertiden er denne vel knap. Det havde f. Eks. været ønskeligt, om han saa vidt muligt ogsaa havde angivet Dimissionssted, Ordinations- og Udnævnelsesdatoer, desuden Vielsessted samt Fødsels- og Dødssted for Hustruernes Vedkommende, og om han havde vist sig noget mere principfast overfor det Stof, han har villet medtage. De meddelte Enkelt-

oplysninger synes efter Stikprøver at dømme gennemgaaende at udmærke sig ved Nøjagtighed, selvom der, hvad der vel næppe har kunnet undgaas, har indsneget sig en Del Urigtigheder rundt omkring. Hver Artikel er ledsaget af en Række Kildehenvisninger. Dette er meget fortjenstfuldt, men man kunde have ønsket, at Forf. i disse havde sondret mellem primære og sekundære Kilder. I mange Tilfælde vil det nemlig vise sig, at det er de samme Efterretninger, der troligt gaar igen fra Værk til Værk. Skønt den nye slesvig-holstenske Præstehistorie i flere Henseender maa betragtes som et første Grundlag, ved hvilket der vil være meget at rette og tilføje, og som efter en Aarrækkes Forløb antagelig vil nødvendiggøre en anden Udgave, vil den sikkert vise sig at være et i høj Grad nyttigt og værdifuldt Hjælpemiddel ved Studiet ikke blot af Præstehistorien, men ogsaa af Hertugdømmernes almindelige Historie, Kirkehistorie og Topografi.

Bjørn Kornerup.

Direktør Marius Vibæk, forfatteren af »Den unge Tietgen«, er til brug for undervisningen ved Den handelsvidenskabelige Lærestalt i færd med at udgive en kort oversigt over handelens historie, som ogsaa vil være til megen nytte for historiestuderende og gymnasielærere, ikke mindst ved de teknisk-kommercielle oplysninger den rummer. Hidtil er udkommet *Oldtiden* (1927), *Levanthandelen indtil Opdagelsen af Sovejen til Indien* (1929), *Den danske Handels Historie indtil Reformationen* (1932), *Fra Reformationen til den glimrende Handelsperiode* (1933) og *Den glimrende Handelsperiode* (1933).

F. W. W.

Edw. Dirckinck-Holmfeld, der længe har beskæftiget sig med tjekkisk Sprog og Litteratur, har udsendt *Det tjekkoslovakiske Folks Historie* (1932), en fyldig Redegørelse for Hovedlinierne i Folkets Historie lige fra de allerældste Tider til omkring 1930. Bogen er bygget op paa de tjekkeske Historikers Undersøgelser og Fremstillinger og rummer en Mængde Detailoplysninger, der gør den til en værdifuld Haandbog for den ældre Tids Vedkommende, saa meget mere som man hidtil har savnet en større samlet Fremstilling paa Dansk. Man kunde dog godt ønske, at Skildringen havde været noget udførligere for Tiden efter den unge Republiks Tilblivelse.

A. G. Hassø.